



ความเป็นมาของการศึกษา

(1). ประเทศไทยได้ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิต การใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ทำให้ต้องเสียเปรียบด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดปัญหาต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ, สังคม และการเมืองภายในประเทศที่ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ

(2). ภายใต้ระบอบเทคโนโลยีและการส่งเสริมจากองค์กรของรัฐในปัจจุบัน การพัฒนาเชื้อเพลิงทดแทนประเภทอื่นๆ (SOFT ENERGY) ยังอยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอแก่การใช้ประโยชน์

(3). ปัจจุบันได้มีการค้นพบแหล่งเชื้อเพลิงธรรมชาติประเภทฟอสซิล (FOSSIL FUEL) ที่สำคัญได้แก่ แก๊สธรรมชาติ ถ่านหิน และหินน้ำมัน โดยที่กระบวนการพัฒนาแก๊สธรรมชาติขึ้นมาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันดำเนินการโดยบริษัทข้ามชาติ และยังไม่มีการนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ การพัฒนาถ่านหินขึ้นมาใช้ประโยชน์ จึงเป็นโครงการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภายในประเทศที่มีความสำคัญสูงสุด

(4). ถ่านหินที่พบในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นถ่านลิกไนต์ (LIGNITE) ค้นพบในบริเวณที่มีลักษณะทางธรณีวิทยาเป็นแอ่ง, ยุคเทอร์เทียรี (TERTIARY) แหล่งสะสมตัวที่สำคัญได้แก่ แอ่งแม่เมาะ ในพื้นที่กิ่งอ.แม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีปริมาณสำรองทุกประเภทประมาณ 650 ล้านตัน หรือ 95.24 % ของถ่านลิกไนต์ที่ค้นพบ

(5). การพัฒนาถ่านลิกไนต์ที่แอ่งแม่เมาะ ได้ริเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2460 มีการขุดถ่านลิกไนต์ขึ้นมาใช้ประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าขนาด 12.5 เมกกะวัตต์ ในพ.ศ. 2503 เมื่อประเทศประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมันดิบ ใน พ.ศ. 2517 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการตามโครงการขยายเหมืองแม่เมาะ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการผลิตกระแสไฟฟ้าขนาด 1,725 เมกกะวัตต์ หรือประมาณ 13,800 % ของกำลังการผลิตเดิม

(6). พื้นที่กิ่งอ.แม่เมาะ เป็นพื้นที่ชนบทที่ด้อยพัฒนา มีความผูกพันกับการพัฒนาถ่านลิกไนต์มาเป็นเวลานาน ในช่วง พ.ศ. 2517-2522 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

ด้านต่างๆ ภายในท้องถิ่น เนื่องจากการดำเนินการตามโครงการฯ เมืองแม่เมาะ

(7). โครงการฯ เมืองแม่เมาะ เป็นกรณีตัวอย่างของการพัฒนาทรัพยากรธรณีในพื้นที่ชนบทซึ่งค่อยพัฒนา ที่อาจปรับปรุงให้มีการดำเนินงานเพื่อให้เป็นจุดเจริญ เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือภูมิภาคได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบสภาพ, ปัญหาของโครงการฯ เมืองแม่เมาะ และกิ่งอ.แม่เมาะ
2. เพื่อทราบลักษณะความสัมพันธ์ของโครงการฯ เมืองแม่เมาะ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านต่างๆ ของกิ่งอ.แม่เมาะ
3. เพื่อสามารถประมาณสภาพ, ปัญหา และความต้องการของกิ่งอ.แม่เมาะ ในอนาคต
4. เพื่อเสนอแนวทางในการวางแผนพัฒนากิ่งอ.แม่เมาะ โดยมีโครงการฯ เมืองแม่เมาะ เป็นปัจจัยนำ

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาแนวความคิด, ทฤษฎี, กรณีตัวอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับ การวางแผนพัฒนาพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรธรณี
2. ศึกษาสภาพ, ปัญหาทั่วไปของภูมิภาค(จังหวัดลำปาง) ซึ่งส่งผลกระทบต่อมีความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนา กิ่งอ.แม่เมาะ
3. ศึกษาสภาพ, ปัญหา ของกิ่งอ.แม่เมาะ
4. ศึกษาสภาพ, ปัญหา ซึ่งรวมทั้งความเหมาะสม, ความสำคัญของโครงการฯ เมืองแม่เมาะในค้ำต่างๆ ตลอดจนลักษณะความสัมพันธ์ของการขยายโครงการฯ เมืองแม่เมาะ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในค้ำต่างๆ ของกิ่งอ.แม่เมาะ
5. ประมาณสภาพ, ปัญหา, ผลกระทบ และความสำคัญของโครงการฯ เมืองแม่เมาะ ในอนาคต

6. ประมาณสภาพ, ปัญหา และความต้องการของกิ่งอ.แม่เมาะในอนาคต เพื่อเสนอแนวทางในการวางแผนพัฒนา ตามศักยภาพของกิ่งอ.แม่เมาะ

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาแนวความคิด, ทฤษฎี, กรณีตัวอย่าง และข้อมูลเบื้องต้น เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการศึกษา
2. รวบรวม, สังเคราะห์ข้อมูล ประเภทต่างๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษา
3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การคำนวณพื้นฐานภายใต้ข้อสมมติและการนำเสนอข้อมูล เพื่อสรุปสภาพ, ปัญหาปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของกิ่งอ.แม่เมาะ
4. สรุปผลการศึกษาและเสนอแนวทางในการวางแผนพัฒนา กิ่งอ.แม่เมาะ

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทสถิติ, เอกสาร
 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
 การพลังงานแห่งชาติ
 กรมทรัพยากรธรณี
 กรมพัฒนาที่ดิน
 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 ศูนย์ข้อมูล กระทรวงมหาดไทย
 หน่วยราชการในกิ่งอ.แม่เมาะ และจังหวัดลำปาง
 ฯลฯ
2. ข้อมูลประเภทแผนที่, ภาพถ่ายทางอากาศ
 กองเหมืองแม่เมาะ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
 กรมแผนที่ทหารบก
 กรมป่าไม้, กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามโดยตรง

การสำรวจสภาพทั่วไปของ ต.บ้านดง และ ต.นาสัก
การสุ่มสำรวจตัวอย่างในพื้นที่โครงการฯ
การออกแบบสอบถาม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ใช้ประโยชน์ ยึดถือตามหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นเกณฑ์
2. พื้นที่ศึกษายึดถือตามเขตการปกครองของกิ่งอ.แม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยพื้นที่นอกเหนือจากนี้ จะได้ทำการศึกษาในบางลักษณะที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการฯ เมืองแม่เมาะ และกิ่งอ.แม่เมาะ
3. การศึกษามีขีดจำกัดเนื่องจากปริมาณและคุณภาพของข้อมูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของโครงการฯ เมืองแม่เมาะ และกิ่งอ.แม่เมาะ ในด้านต่างๆ
2. สามารถเสนอแนวทางในการวางแผนพัฒนาตามศักยภาพ ของกิ่งอ.แม่เมาะ
3. อาจใช้ประโยชน์เป็นกรณีตัวอย่าง, ในการศึกษา เพื่อวางแผนพัฒนาพื้นที่ซึ่งเป็น แหล่งทรัพยากรชนิดอื่นๆ
4. ส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรชนิดภายในประเทศ โดยส่วนรวม